

Blokkenes geografiske Udbredelse viser, at de ældste Niveauer er repræsenteret mod Vest, de yngste længst mod Øst, Øvre Kimmeridge findes mellem Vestervig og Hirshals. Som mulig Forklaring paa denne Blokkfordeling kan anføres, at den øvrejurassiske Lagserie, som Indlandsisen, der bevægede sig fra Nord mod Syd, har nedbrudt, ligger med nord-sydlig Strygning og østlig Hældning paa Bunden af Skagerak. Et fortsat Studium af Jurablokkenes Fordeling i det nordlige Jylland vil formentlig kunne lede til en mere nøjagtig Forestilling om Blokkenes Hjemsted.

Hr. V. Nordmann refererede derefter: Nyere Undersøgelser over Java-Manden og Peking-Manden. Hovedtrækkene af Referatet findes i »Naturens Verden« 1939, Hefte 7, Side 289, hvor der ogsaa er Henvisninger til den originale Litteratur.

Mødet 20. November 1939.

Hr. Professor, Dr. H. A. Brouwer, Amsterdam holdt Foredrag om: Bau und Entwicklung der Inselguirlanden in Südostasien. Foredraget var i Hovedtrækkene et sammenfattende Udtryk for Resultatet af de Undersøgelser, der i de senere Aar er udført i Ostindien af Professor BROUWER og hans Elever.

Efter Foredraget vistes en Film fra de paagældende Ekspeditioner.

Mødet 18. December 1939.

Hr. J. Iversen holdt to Foredrag: 1) Vegetations- og Klimaperioderne i Danmark efter Istiden, og 2) Geologiske Vidnesbyrd om »Svedjebrug« i Danmarks yngre Stenalder. Emnerne vil blive behandlet i en kommende Publikation.

Palæontologisk Klubs Møder

i Aaret 1939.

23. Januar.

A. ROSENKRANTZ: Bemærkninger om recente og liassiske Mytilider.

Til Belysning af den overordentlig store Variabilitet, der kan raade inden for Arter af Familien *Mytilidae* demonstreredes Skaller af *Mytilus edulis* L. fra Grønland (Umanak Fjorden, Vaigat og Angmagssalik) samt forskellige Lokalteter i Danmark. I Tilknytning hertil fremlagdes en Række Skaller af en *Mytilus* fra den liassiske Hasle Sandsten indsamlet af Dr. C. MALLING. Den bornholmske Art viser paa samme Maade som den recente stor Variation i Skalformen og opfordrer til stor Varsomhed, naar det gælder Opstillingen af ny *Mytilus*-arter paa Basis af et sparsomt, fossilt Materiale. Yderligere knyttedes Bemærkninger til andre Mytilider fra danske Aflejringer. Den tidligere under Navnet *Modiola Cottae* (Röm.) kendte Fakse-art er fornylig af RAVN henført til Kridt-arten *Septifer*

lineatus (Sow.). Imidlertid viser Materialet ingen Antydning af den for Slægten *Septifer* karakteristiske Plade, der fra Hængselranden strækker sig vertikalt ind under den terminale, spidse Umbo. Fra Lias-formationen i Scoresbysund forelagdes Skaller af en ny, *Dreissensia*-agtig *Mytilus*, samt Eksemplarer af *Modiola scalprum* Sow.

J. TROELSEN: Stratigrafisk vigtige Fusulinider fra Turkestan.

Foredragsholderen gjorde Rede for de yngre palæozoiske Foraminiferers Systematik og gav en Beskrivelse af nogle Former, som var indsamlet af Dr. E. NORIN i Turkestan. Paa Grundlag af disse Former kunde de paa-gældende Lags Alder med temmelig stor Sandsynlighed bestemmes som øvre Karbon.

CHR. POULSEN: Nogle ordoviciske Forsteninger fra Turkestan.

Fossiljerne blev indsamlet af Dr. E. NORIN ved Okur mazar tagh i Turkestan. Materialet indeholder kun ganske faa bestemmelige Former, nemlig: *Ischadites* sp. og *Maclurites crassus* (ULRICH & SCOFIELD). Sidst-nævnte Art er særlig karakteristisk for Stewartville Dolomit (øvre Trenton), en Underafdeling af det amerikanske Ordovicium; dens Forekomst i Turkestan viser, at »Stewartville-Transgressionen«, som formodes at være den største Transgression i Jordens Historie, var endnu mere omfattende, end man tidligere havde antaget.

17. April.

J. P. J. RAVN: Nyere Undersøgelser over Københavns paleocæne Fauna.

Det forelagte Materiale er nu færdigbearbejdet og findes trykt under Titlen: »Études sur les mollusques du Paléocène de Copenhague« (Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, Biologiske Skrifter, Bd. 1, Nr. 1, 1939).

K. BRÜNNICH NIELSEN: Ophiurrester i Senon og Danium.

I Anledning af en Afhandling af J. WOLBURG om Ophiurer fra tysk Lias (Paläont. Zeitschrift, Bd. 21, Hefte 1), hvor et Fund af løse Plader (Armsideplader, Ambulacral- og Mundskjold) har ført til Opstilling af flere Arter af Ophiurer, forevistes et righoldigt Materiale fra dansk og skaansk Skrivekridt og Danium, bestaaende hovedsagelig af Ambulacral-, Armside-, Arm-, Ryg- og Bugplader samt Radialer. Foredragsholderen hævdede, at man — naar man sammenholder Fundene fra hver enkelt Lokalitet — maaske kan naa til at opstille adskilte Arter.

Ved Diskussionen advarede Dr. phil. TH. MORTENSEN meget imod at opstille Arter paa et saadant adsplittet Materiale.

Udenfor Dagsordenen foreviste Dr. phil. TH. MORTENSEN et smukt Eksemplar af den sjældne Echinoderm, *Bothriocardaris pahleri* SCHMIDT fra Estlands Ordovicium og skænkede det til Mineralogisk Museums palæontologiske Afdeling, hvor det nu findes udstillet.

27. November.

THEODOR SORGENFREI: Faunaen i tertiære Blokke fra Flensborgfjord-Området.

Foredragsholderen forelagde et Fossilmateriale samlet i tertiære Blokke i Egnene omkring Flensborg Fjord af Foredragsholderens Broder Hr. OTTO SORGENFREI og Foredragsholderen i Tiden 1931—36.

Af Findesteder nævnes: Stensigmose Strand, Stranden ved Røde Hus, begge paa Broagerland, og Kidskelund Grusgrav N. f. Krusaa.

De enkelte Blokkes Fossilindhold behandledes særskilt. En intim Sammenhæng paavistes mellem Blokkenes Faunaer indbyrdes og mellem disse Faunaer som Helhed og Faunaen i Glimmerlerflagen ved Klintingehoved paa Als. (Denne Fauna blev forelagt ved Mødet i den palæontologiske Klub d. 7. Februar 1938).

Forskellene mellem Faunaerne i Blokkene karakteriseredes som facielle, idet de forskellige Blokke tilhører heteropiske Facies. Mellem de to Extremer, Sandstensblokkene, der bestaar af grovkornet Materiale og hvis Fossiler ogsaa bærer Præg af i sin Tid at være afsat i nær Tilknnytning til en Kyst, og Blokke, der maa betegnes som Lerkonkretioner eller Mergelkonkretioner med et Skalinhold, som viser, at man har at gøre med en Aflejring fra dybere Vand, fandtes alle mulige Overgange.

I Sandstenen findes næsten udelukkende Skaller af *Pectunculus bimaculatus* POLI (= *P. glycimeris* L.). I Lerkonkretioner præger især Skallerne af *Chenopus speciosus* var. *Margerini* DE KONINCK og i særlig høj Grad *Limopsis aurita* BROCC. Fossilindholdet.

Aquilofusus pereger BEYR. viser, at Blokkene tilhører den af GRIPP opstillede Vierländer Stufe i nedre Miocæn.

CHR. POULSEN: Forsteninger fra nyopdaget Silurforekomst i Nordøstgrønland.

Materialet er indsamlet af mag. scient. EIGIL NIELSEN i en mørk Kalksten af silurisk Alder, som han fandt i det vestlige Ingolf Fjord-Område.

Forsteningernes daarlige Bevaringstilstand gør det umuligt at bedømme hele det foreliggende Materiale; en Del af Eksemplarerne kunde Foredragsholderen dog henføre til Slægt, nogle endog til Art. Faunaen indeholder bl. a. følgende Former: *Stromatopora constellata* HALL, *Amplexus polaris* n. sp., *Streptelasma?* sp., *Favosites favosus* (GOLDF.), *Favosites* cf. *niagarensis* HALL, *Favosites* sp., *Halysites* sp., *Heliolites* sp., Brachiopoder (især Pentamerider), en actinosiphonat Cephalopod og *Hogmochilina* sp.

Denne Fauna viser stor Lighed med Faunaen i den nordgrønlandske Offley Island-Formations Koralfacies, idet følgende Arter er fælles: *Stromatopora constellata*, *Favosites favosus*, *Favosites niagarensis*, *Amplexus polaris* og muligvis enkelte af de øvrige, ovennævnte Former.

Lagene i Ingolf Fjord-Området maa antages at være af omtrent samme Alder som Offley Island-Formationen, d. v. s. øvre Llandovery (se CHR. POULSEN: The Silurian Faunas of North Greenland, I, Medd. om Grønland, Bd. 72, Nr. 1, 1934, pp. 43—46).

Mineralogisk-petrografisk Klubs Møder

i Aaret 1939.

7. December:

ARNE NOE-NYGAARD: 1) Sideromelantuf fra Færøerne. Se dette Hefte Side 422.

2) Referat af: A. RITTMANN, Basel, Über die Herkunft der vulkanischen Energie und die Entstehung des Sials. Geol. Rundschau Bd. 30 Heft 1—2. 1939.

R. BØGVAD: Forevisning af Fluormineraler fra Pikes Peak og Italien samt nogle Bemærkninger om forskellige Forekomster af Fluormineraler.

Der forevistes et Mg-Ca-Fluorid, fundet af STARABBA ved Ætna, Prøver fra en ny Gearksutitforekomst i Italien og en Del Mineraler, der er hjembragt af Ing. V. OLSEN fra Kryolitforekomsten ved Pikes Peak i Colorado. Endvidere blev der efter Oplysninger hentet fra Literaturen givet en Oversigt over forskellige Forekomster af Fluorider. Det fremgik heraf, at en Del af de Mineraler, der forekommer paa de tre bekendte Kryolitforekomster, tillige angives at være fundet paa ca. 10 forskellige Steder i Verden.

Tilføjelse til Mødefortegnelsen for 1938:

6. Maj 1938:

R. BØGVAD: Et nyt Mineral fra Ivigtut: Weberit. (Se Medd. om Grøn. 119. Nr. 7. 1938.)

Kvartærgeologisk Klubs Møder

i Aaret 1939.

1. Maj:

S. A. ANDERSEN gjorde rede for Indledningen af en Undersøgelse over Aarringene i nogle Træer fra samme Sted og samme Vokseperiode, betragtet fra et dendrokronologisk Synspunkt.

S. A. ANDERSEN refererede derefter AXEL NØRVANGS fortsatte Undersøgelser over dette Emne og fremlagde (da A. N. var forhindret i at møde) Resultatet heraf.

K. FABRICIUS gennemgik det matematiske Grundlag for Korrelationsberegningen og viste, at Overensstemmelsen fra det ene Træ til det andet var saa ringe, at naar man lod Varvspecialister foretage Konnektioner af Aarringsskalaer paa 10, 15 eller 20 Aar mellem disse Træer, hvor Resultatet i Forvejen var kendt, ramte Konnektionerne praktisk talt aldrig den rigtige Aarrække. Dersom man beregnede Korrelationskoefficienten i de forskellige Stykker af Skalaerne, blev Usikkerheden endnu mere iøjnefaldende.

S. A. ANDERSEN holdt derefter Foredrag om Silkeborgegnens Geologi.